

Типове положення про атестацію педагогічних працівників України

Це Положення діє на підставі Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових актів і визначає порядок проведення атестації педагогічних працівників загальноосвітніх, дошкільних, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації, незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, спеціальних установ для дітей, а також педагогічних працівників закладів охорони здоров'я, культури, соціального захисту.

1. Загальні положення

1.1. Атестація педагогічного працівника — це система заходів, спрямована на комплексне оцінювання діяльності педагогічного працівника, за якою визначається відповідність займаній посаді, рівень кваліфікації, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання або встановлюється розмір посадового окладу (ставки заробітної плати).

1.2. Метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетенції педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

1.3. Основними принципами атестації є відкритість та колегіальність, гуманне та доброзичливе ставлення до педагогічного працівника, повнота, об'єктивність та системність вивчення його педагогічної діяльності.

1.4. Атестація проводиться на основі комплексної оцінки педагогічної діяльності працівників, їх професійних досягнень, морально-особистісних якостей.

1.5. Атестація є обов'язковою для педагогічних працівників навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності.

1.6. На основі Типового положення про атестацію педагогічних працівників України інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать навчальні заклади, можуть розробляти галузеві положення про атестацію педагогічних працівників з урахуванням особливостей і специфіки їх роботи за погодженням з МОН.

2. Порядок створення та повноваження атестаційних комісій

2.1. Атестація педагогічних працівників здійснюється атестаційними комісіями I, II та III рівнів.

2.2. Атестаційні комісії I рівня створюються у загальноосвітніх, дошкільних, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, спеціальних установах для дітей, а також закладах охорони здоров'я, культури, соціального захисту, до штату яких входять педагогічні працівники.

2.3. Атестаційні комісії II рівня створюються у відділах (управліннях) освіти (охорони здоров'я, культури, соціального захисту) районних, міських, районних у містах державних адміністрацій, виконавчих комітетів місцевих рад, яким підпорядковані навчальні заклади.

2.4. Атестаційні комісії III рівня створюються у Міністерстві освіти і науки Автономної Республіки Крим, управліннях освіти і науки (охорони здоров'я, культури, праці та соціального захисту населення) обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2.5. Міністерства, відомства, які мають навчальні заклади відомчого підпорядкування, можуть створювати у своєму складі атестаційні комісії або делегувати повноваження щодо атестації педагогічних працівників цих закладів атестаційним комісіям нижчого рівня.

2.6. Атестаційні комісії усіх рівнів створюються щорічно до 20 вересня у складі: голови, заступника голови, секретаря, членів атестаційної комісії. Кількість членів атестаційної комісії не може бути меншою семи осіб.

2.7. Персональний склад атестаційної комісії, регламент її роботи визначається: для комісій I рівня — навчальним закладом; для комісій II, III рівнів — відповідними органами управління освітою.

2.8. Головою атестаційної комісії є керівник (заступник керівника) навчального закладу або органу управління освітою, у якому створено атестаційну комісію.

2.9. Керівник навчального закладу (органу управління освітою) видає наказ про створення атестаційної комісії та її склад.

2.10. Атестаційна комісія формується з працівників навчального закладу (відділу або управління освіти (охорони здоров'я, культури, соціального захисту), представників профспілкових органів, методичних служб. До складу комісії також можуть входити представники органів державної влади та місцевого самоврядування, наукових та інших організацій.

2.11. Атестаційні комісії наділяються повноваженнями на весь навчальний рік. У разі необхідності кількісний та персональний склад комісії може змінюватися.

2.12. Особи, які атестуються у період роботи комісії, крім керівника навчального закладу та його заступників, не можуть входити до її складу.

2.13. Атестаційні комісії I рівня мають повноваження:

- атестувати на відповідність займаній посаді педагогічних працівників навчальних закладів;
- встановлювати особам, які атестуються, відповідний посадовий оклад (ставку заробітної плати);
- присвоювати кваліфікаційні категорії спеціаліст, спеціаліст II категорії, спеціаліст I категорії;
- порушувати клопотання перед комісіями II рівня про присвоєння працівникам навчальних закладів кваліфікаційної категорії спеціаліст вищої категорії та педагогічних звань.

Навчальні заклади, які безпосередньо підпорядковані Міністерству освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінням освіти і науки (охорони здоров'я, культури, праці та соціального захисту населення) обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, порушують клопотання про присвоєння кваліфікаційної категорії спеціаліст вищої категорії та педагогічних звань перед відповідними комісіями III рівня.

2.14. Атестаційні комісії II рівня уповноважені:

- атестувати на відповідність займаній посаді працівників районних (міських) методичних кабінетів (центрів) та присвоювати їм кваліфікаційні категорії спеціаліст, спеціаліст II категорії, спеціаліст I категорії;
- за поданням комісій I рівня присвоювати педагогічним працівникам навчальних закладів кваліфікаційну категорію спеціаліст вищої категорії та педагогічні звання: старший учитель, старший вихователь, вихователь-методист (для працівників дошкільних навчальних закладів);
- порушувати клопотання перед комісіями III рівня про присвоєння працівникам районних (міських) методичних кабінетів (центрів) кваліфікаційної категорії спеціаліст вищої категорії та педагогічних звань;
- розглядати апеляції на рішення атестаційних комісій I рівня.

2.15. Атестаційні комісії III рівня уповноважені:

- атестувати на відповідність займаній посаді працівників обласних та інших методичних підрозділів відповідного рівня, консультантів обласних та районних психолого-медико-педагогічних консультацій і присвоювати їм кваліфікаційні категорії та педагогічні звання;
- за поданням атестаційних комісій II рівня та комісій I рівня навчальних закладів, які безпосередньо підпорядковані Міністерству освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінням освіти і науки (охорони здоров'я, культури, праці та соціального захисту населення) обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, присвоювати кваліфікаційну категорію спеціаліст вищої категорії та педагогічні звання: викладач-методист, учитель-методист, вихователь-методист, практичний психолог-методист, педагог-організатор-методист, керівник гуртка-методист, майстер виробничого навчання I категорії, майстер виробничого навчання II категорії;
- розглядати апеляції на рішення атестаційних комісій I та II рівнів.

2.16. Для компетентного здійснення своїх повноважень комісії всіх рівнів можуть створювати експертні групи із числа фахівців відповідної галузі, працівники якої атестуються.

2.17. Працівники навчальних закладів, у яких через невелику кількість педагогічних працівників неможливо створити атестаційну комісію, атестуються комісіями базових навчальних закладів, що визначаються місцевими органами управління освітою або відповідними комісіями II рівня.

2.18. Атестація педагогічних працівників приймальників-розподільників для дітей, притулків для дітей, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, центрів медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я, соціально-реабілітаційних центрів здійснюється комісіями II рівня, на території яких вони розташовані.

2.19. Атестація педагогічних працівників військових ліцеїв та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою здійснюється комісіями I та III рівнів.

3. Організація роботи атестаційних комісій

3.1. До 10 жовтня атестаційна комісія приймає заяви педагогічних працівників про проходження чергової або позачергової атестації (додаток 1); заяви про перенесення терміну атестації; подання керівника або ради навчально-виховного закладу про позачергову атестацію педагогічних працівників, якщо їх діяльність на посаді не відповідає встановленим вимогам.

3.2. До 20 жовтня атестаційна комісія розглядає подані документи, складає списки працівників, які атестуються, та затверджує графік проведення атестацій. У цей же термін приймається рішення у задоволенні (відмові у задоволенні) клопотань про перенесення строку чергової атестації.

Особи, які атестуються, ознайомлюються з графіком проведення атестацій у 10-денний термін з дня його затвердження.

3.3. У разі пропуску педагогічним працівником строку подачі заяви про чергову атестацію з поважних причин (тимчасова втрата працездатності, відрядження, відпустки тощо) атестаційною комісією цей термін може бути подовженим, але не пізніше ніж до 15 грудня. У разі подовження терміну вносяться відповідні зміни до графіку проведення атестацій.

3.4. Атестаційна комісія у відповідності з графіком атестацій проводить вивчення педагогічної діяльності осіб, які атестуються, керуючись вимогами до педагогічних працівників щодо присвоєння їм кваліфікаційних категорій та педагогічних звань.

Вивчення педагогічної діяльності працівників, що атестуються, здійснюється на основі комплексної оцінки рівня кваліфікації, педагогічної майстерності, результатів їх роботи у міжатестаційний період шляхом відвідування уроків, позаурочних заходів, проведення контрольних зрізів знань учнів, вивчення навчальної документації, документів про проходження післядипломної курсової підготовки, ознайомлення з даними про участь працівника у науково-методичній та дослідницькій діяльності, співбесід з особою, яка атестується, тощо.

Членами атестаційної комісії робляться висновки про відповідність працівника кваліфікаційним вимогам, ефективність його педагогічної діяльності, морально-особистісні якості, перспективи його професійного зростання та підвищення кваліфікації, вносяться пропозиції щодо шляхів усунення наявних недоліків у роботі, удосконалення організації педагогічної праці.

3.5. До 20 березня атестаційні комісії завершують вивчення діяльності працівників, які атестуються, та оформлюють атестаційні листи (додаток 2), з якими ознайомлюють працівника не пізніше, ніж за десять днів до засідання атестаційної комісії.

3.6. Відповідно до затверджених графіків проведення атестацій, але не пізніше 10 квітня, атестаційні комісії проводять засідання, на яких приймаються рішення — про відповідність (невідповідність) працівників займаним посадам, присвоєння (відмову у присвоєнні), підтвердження (не підтвердження) кваліфікаційних категорій, визначення посадового окладу (ставки заробітної плати); порушення клопотань перед вищою атестаційною комісією про встановлення (відмову у встановленні) працівникам вищої кваліфікаційної категорії та клопотань про присвоєння (зниження або втрату чинності) педагогічних звань, присвоєння яких належить до компетенції атестаційних комісій вищого рівня.

У разі встановлення незначних недоліків у роботі педагогічного працівника, які дають підстави вважати його таким, що не повною мірою відповідає займаній посаді, атестаційна комісія у виключних випадках може прийняти рішення про відповідність працівника займаній посаді за умови виконання ним заходів, визначених комісією.

3.7. Атестаційні комісії можуть вносити пропозиції щодо морального та матеріального заохочення працівників і присвоєння їм педагогічних звань.

3.8. У разі невідповідності результатів атестації раніше встановленим кваліфікаційній категорії та педагогічному званню, атестаційна комісія ухвалює рішення або порушує клопотання про зниження особи, яка атестується, категорії та/або порушує клопотання про зниження або втрату чинності педагогічного звання.

3.9. Атестаційні комісії другого та третього рівнів до 25 квітня розглядають клопотання комісій нижчого рівня про встановлення (відмову у встановленні) вищої кваліфікаційної категорії, присвоєння відповідних педагогічних звань та клопотань про їх зниження або втрату чинності.

3.10. Рішення атестаційної комісії приймається на підставі всебічного, повного й об'єктивного вивчення наявних матеріалів про діяльність педагогічного працівника з урахуванням думки керівника навчального закладу, пояснень та аргументів особи, яка атестується.

3.11. Засідання атестаційної комісії проводиться у присутності працівника, який атестується. Його відсутність без поважних причин на засіданні атестаційної комісії не перешкоджає прийняттю відповідного рішення, якщо працівникові повідомлено письмово про дату і місце його проведення.

3.12. Рішення про атестацію педагогічних працівників приймаються шляхом таємного голосування за наявності не менш як 2/3 членів комісії і є правочинним, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні. У разі однакової кількості голосів «за» і «проти» приймається рішення на користь працівника, який атестується.

З рішенням атестаційної комісії педагогічний працівник, який атестується, ознайомлюється під розписку відразу після її засідання.

3.13. Засідання атестаційної комісії оформлюються протоколом, який підписується головою та секретарем комісії.

Книга протоколів засідань атестаційної комісії повинна бути прошнурована, пронумерована і засвідчена підписом керівника закладу та скріплена печаткою.

3.14. Атестаційні комісії II та III рівнів після прийняття рішень про встановлення (відмову у встановленні) вищої кваліфікаційної категорії, присвоєння (відмову у присвоєнні) відповідних педагогічних звань працівникам підпорядкованих закладів та установ не пізніше трьох діб з дня прийняття рішення, направляють атестаційні листи за місцем роботи особи, яка атестувалася.

3.15. Атестаційний лист складається у двох примірниках. Перший примірник атестаційного листа та інші документи, пов'язані із атестацією, зберігаються в особовій справі педагогічного працівника. Другий примірник атестаційного листа не пізніше трьох днів передається атестованому працівникові під розписку.

3.16. Контроль за додержанням порядку проведення атестації покладається на керівника закладу або установи, при якому її створено.

4. Порядок атестації педагогічних працівників

4.1. Атестації на відповідність посаді з устанавленням кваліфікаційних категорій і присвоєнням педагогічних звань підлягають педагогічні працівники, які мають повну вищу фахову освіту (до введення в дію Закону України «Про освіту» — вищу фахову освіту), зокрема, вчителі, викладачі всіх спеціальностей, вчителі-дефектологи, старші викладачі вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації, методисти, вихователі-методисти, старші вихователі, вихователі, соціальні педагоги, практичні психологи, завідувачі логопедичними пунктами, логопеди закладів охорони здоров'я та соціального захисту, педагоги-організатори, керівники гуртків, секцій, студій, інших форм гурткової роботи, концертмейстери, художні керівники, музичні керівники, інструктори з фізкультури, праці та слухових кабінетів, старші майстри у професійно-технічних навчальних закладах.

4.2. Педагогічні працівники з повною вищою педагогічною чи іншою повною вищою освітою, які до набуття чинності Закону України «Про освіту», безперервно працюють у навчальних закладах не за фахом, атестуються на відповідність посаді з устанавленням кваліфікаційних категорій та присвоєнням педагогічних звань на загальних підставах.

4.3. Педагогічні працівники, які не мають повної вищої фахової освіти, атестуються на відповідність посаді, яку займають, з визначенням посадового окладу (ставки заробітної плати).

4.4. Працівник визнається таким, що відповідає займаній посаді, якщо:

- виконує посадові обов'язки у повному обсязі;
- має освіту, що відповідає вимогам, визначеним відповідними законодавчими актами у галузі освіти чи інших галузей (культури, охорони здоров'я, соціального захисту);
- володіє державною мовою в обсязі, необхідному для виконання професійних обов'язків;
- пройшов попереднє підвищення кваліфікації.

4.5. Атестація педагогічних працівників може бути черговою або позачерговою. Чергова атестація проводиться один раз на п'ять років згідно з графіком проведення атестацій. Відмова від чергової атестації не допускається та є порушенням трудової дисципліни.

4.6. Підставою для позачергової атестації може бути заява працівника або подання керівника закладу.

Позачергова атестація за ініціативи працівника проводиться з метою підвищення кваліфікаційної категорії, присвоєння відповідного педагогічного звання, а особам, яким не передбачено присвоєння кваліфікаційних категорій, — з метою підвищення посадового окладу (ставки заробітної плати).

Позачергова атестація за ініціативи керівника закладу проводиться у зв'язку зі зниженням працівником рівня професійної діяльності на займаній посаді. Підставою для позачергової атестації працівника є мотивоване подання керівника або ради навчально-виховного закладу.

4.7. Випускники вищих навчальних закладів, які працюють на посадах педагогічних працівників й раніше не атестувалися, протягом перших трьох років роботи після закінчення навчання не атестуються.

4.8. На час знаходження у відпустці в зв'язку з вагітністю, пологами і для догляду за дитиною за педагогічними працівниками зберігається кваліфікаційна категорія, педагогічне звання, посадовий оклад (ставка заробітної плати). Час перебування у таких відпустках не враховується у п'ятирічний термін між атестаціями. Якщо проведення чергової атестації співпадає з роком виходу з відпустки, термін проведення атестації відстрочується на один рік. За педагогічними працівниками до наступної атестації зберігаються встановлені попередньою атестацією кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати).

4.9. Строк проведення чергової атестації може бути подовженим на один рік у випадках тривалої тимчасової непрацездатності особи, яка атестується, і внаслідок чого неможливо вивчити її педагогічну діяльність. За педагогічними працівниками до наступної атестації зберігаються встановлені попередньою атестацією кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати).

4.10. Педагогічні працівники, які перейшли на роботу до інших навчальних закладів і продовжують працювати за фахом, атестуються на новому місці роботи у строки і відповідно до порядку, встановленого цим Положенням.

Якщо працівник перейшов на нове місце роботи у рік проведення чергової атестації, внаслідок чого неможливе вивчення його педагогічної діяльності у повному обсязі, строк проведення атестації може бути продовжено на один рік. За педагогічними працівниками до наступної атестації зберігаються встановлені попередньою атестацією кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати).

4.11. Якщо педагогічні працівники з інших поважних причин не можуть пройти чергову атестацію, то за їх заявами, за згодою атестаційних комісій вищого рівня, термін дії попереднього рішення атестаційних комісій може бути подовжено на один рік.

4.12. Проведення чергової атестації педагогічних працівників, які поєднують роботу з навчанням у вищих педагогічних навчальних закладах, за їх згодою може бути відстрочено до закінчення ними навчання. У таких випадках за педагогічними працівниками до наступної атестації зберігаються встановлені попередньою атестацією кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати).

4.13. За педагогічними працівниками, які переходять на роботу з одних типів навчальних закладів до інших, а також на посади педагогічних працівників професійно-технічних та вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації або на посади методистів, за умови додержання вимог до рівня освіти педагогічних працівників, зберігаються встановлені попередньою атестацією кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати) до наступної атестації.

Так само зберігаються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати) при переході педагогічних працівників професійно-технічних та вищих

навчальних закладів I-II рівня акредитації або методистів на посади педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів та навчальних закладів інших типів.

4.14. За педагогічними працівниками, які припинили педагогічну діяльність, у разі відновлення роботи за фахом у навчальних закладах зберігаються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати), набуті раніше. Чергова атестація цих працівників проводиться по закінченню п'ятирічного строку з дня попередньої атестації.

Якщо перерва у роботі становить більше п'яти років, чинність набутих раніше кваліфікаційних категорій, педагогічних звань, посадових окладів (ставок заробітної плати) продовжується на термін не більше одного року з дня прийняття на роботу в навчальному закладі. За рішенням атестаційної комісії термін проведення чергової атестації може бути відстрочено на термін до двох років.

4.15. Особи, які працюють у навчальних закладах на педагогічних посадах за сумісництвом, а також на умовах строкового трудового договору, атестуються на загальних підставах. Педагогічні працівники, які працюють за сумісництвом в декількох навчальних закладах і викладають одні й ті ж предмети, атестуються лише за основним місцем роботи.

4.16. Педагогічним працівникам інших країн, яких прийнято на роботу до навчальних закладів за фахом, за наявності відповідних міжнародних угод між державами, з яких вони прибули, та Україною, а також при наявності необхідних документів, легалізованих в установленому порядку, рішенням атестаційної комісії можуть бути підтверджені встановлені їм за місцем попередньої роботи кваліфікаційні категорії.

4.17. Атестація педагогічних працівників проводиться по кожній із займаних ним посад. Педагогічні працівники шкіл з малою чисельністю учнів, які, крім предметів за фахом, викладають й інші дисципліни, атестуються з того предмета, з якого мають фахову освіту. Оплата праці, у відповідності із встановленою внаслідок атестації кваліфікаційною категорією, поширюється на все педагогічне навантаження лише за умови проходження курсів підвищення кваліфікації з кожного предмета, які вони викладають.

4.18. Педагогічні працівники, які викладають у навчальних закладах предмети за фахом і одночасно перебувають на посаді вихователя групи продовженого дня у цих же закладах, атестуються на відповідність посаді лише за фахом. При цьому оплата праці на посаді вихователя здійснюється за результатами атестації.

4.19. Якщо у встановлений термін педагогічні працівники не пройшли чергову атестацію, крім випадків передбачених пунктами 4.8. — 4.12., кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, посадові оклади (ставки заробітної плати) встановлюються на ступінь нижчу, ніж ті, що вони мали за результатами попередньої атестації. Кваліфікаційна категорія спеціаліст у таких випадках залишається без змін.

4.20. Однією з умов чергової атестації педагогічних працівників є обов'язкове проходження ними не рідше, ніж один раз на п'ять років курсів підвищення кваліфікації на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів, що мають ліцензію на надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

Ця вимога не розповсюджується на педагогічних працівників, які працюють перші п'ять років після закінчення вищого педагогічного навчального закладу, а також на осіб, які у міжатестаційний період підвищили освітньо-кваліфікаційний рівень педагогічної освіти з предмета викладання.

4.21. Педагогічні працівники, яким присуджено наукові ступені або присвоєно вчені звання, атестуються без попереднього проходження курсів підвищення кваліфікації, якщо предмет, який вони викладають у навчальному закладі, співпадає з напрямом їх наукової діяльності.

5. Присвоєння кваліфікаційних категорій

5.1. За результатами атестації педагогічним працівникам, які мають повну вищу освіту й працюють за фахом, присвоюються кваліфікаційні категорії: спеціаліст, спеціаліст II категорії, спеціаліст I категорії, спеціаліст вищої категорії.

Кваліфікаційна категорія спеціаліст присвоюється особам, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра, прийнятим на роботу до навчальних закладів на посади педагогічних працівників та раніше не проходили атестації, або таким, які втратили присвоєні за результатами попередньої атестації кваліфікаційні категорії.

Педагогічним працівникам, які не мають повної вищої освіти, встановлюється відповідний посадовий оклад (ставка заробітної плати).

Працівникам, які працюють на посадах майстра виробничого навчання, культорганізатора, акомпаніатора, екскурсовода, інструктора з туризму, помічника директора з режиму, старшого чергового, чергового з режиму у закладах соціальної реабілітації для неповнолітніх, чергового з режиму у закладах соціального захисту, асистента вчителя-реабілітолога, консультанта психолого-медико-педагогічної консультації встановлюється відповідний посадовий оклад (ставка заробітної плати).

5.2. Кваліфікаційна категорія спеціаліст присвоюється працівникам, які мають рівень знань, умінь та навичок, необхідних для роботи на посаді педагогічного працівника, професійна діяльність яких характеризується:

з науково-теоретичної підготовленості — рівнем знань теоретичних основ та сучасних досягнень науки з предмета, курсу, факультативу, достатньому для здійснення навчально-виховного процесу;

з методичної підготовленості — засвоєнням у необхідному обсязі методики викладання предмета, курсу, факультативу, володінням навичками практичного застосування сучасних форм і методів організації навчального процесу;

з психолого-педагогічної підготовленості — рівнем знань теоретичних основ педагогіки, психології і вікової фізіології в обсязі, достатньому для здійснення навчально-виховного процесу;

з результативності професійної діяльності — позитивною динамікою навчальних досягнень учнів та власного професійного росту.

5.3. Кваліфікаційна категорія спеціаліст II категорії присвоюється працівникам, які виявили достатній рівень професійної підготовки, використовують сучасні форми і методи навчання та

виховання, досягли позитивних результатів у роботі, професійна діяльність яких характеризується:

з науково-теоретичної підготовленості — достатнім рівнем знань теоретичних основ та сучасних досягнень науки з предмета, курсу, факультативу;

з методичної підготовленості — достатнім рівнем методики викладання предмета, курсу, факультативу, використанням інноваційних форм і методів навчання та оптимальним поєднанням різних прийомів навчання, вмінням ефективно застосовувати різні засоби навчання, організувати позакласну роботу; стимулювати пізнавальну активність учнів, вихованців, слухачів, студентів;

з психолого-педагогічної підготовленості — достатнім рівнем знань теоретичних основ педагогіки, психології і вікової фізіології та вмінням їх застосовувати у навчально-виховному процесі;

з результативності професійної діяльності — позитивною динамікою навчальних досягнень учнів з предмета, курсу; творчим підходом до педагогічної діяльності, зростанням професійної майстерності, вмінням повсякчас підвищувати рівень самоосвіти.

5.4. Кваліфікаційна категорія спеціаліст I категорії присвоюється працівникам, які виявили високий рівень професійної підготовки, володіють інноваційними освітніми методиками й технологіями, активно застосовують їх у роботі; досягли значних результатів в організації навчально-виховного процесу, професійна діяльність яких характеризується:

з науково-теоретичної підготовленості — високим рівнем знань теоретичних основ та сучасних досягнень науки з предмета, курсу, факультативу;

з методичної підготовленості — високим рівнем володіння методики викладання предмета, курсу, факультативу; використанням методів залучення учнів до інтелектуальної та творчої діяльності, самоосвіти, самовдосконалення; володінням інноваційними педагогічними технологіями, різними формами позакласної роботи, спрямованої на розвиток школярів, формування мотивації до навчання;

з психолого-педагогічної підготовленості — високим рівнем знань теоретичних основ педагогіки, психології і вікової фізіології та вмінням реалізовувати їх у навчально-виховному процесі;

з результативності професійної діяльності — позитивною динамікою рівня навчальних досягнень учнів з предмета, курсу; високим рівнем творчої діяльності; зростанням власної професійної майстерності.

5.5. Кваліфікаційна категорія спеціаліст вищої категорії присвоюється працівникам, які виявили високий рівень професійної компетентності; володіють широким спектром стратегій навчання, використовують ефективні форми і методи організації навчально-виховного процесу, забезпечують високу результативність та якість своєї праці, володіють інноваційними освітніми методиками й технологіями, активно їх використовують та поширюють у професійному середовищі. Професійна діяльність їх характеризується:

з науково-теоретичної підготовленості — високим рівнем знань теоретичних основ і сучасних досягнень науки з предмета, курсу, факультативу;

з методичної підготовленості — високим рівнем володіння методикою викладання предмета, курсу, факультативу; використанням компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу; застосуванням особистісно-орієнтованих педагогічних технологій; умінням ефективно, раціонально та комплексно застосовувати засоби навчання; досконалим володінням різноманітними формами позакласної роботи, спрямованої на розвиток потенційних можливостей учнів, їх здібностей, формування вмінь та навичок їх самоосвіти;

з психолого-педагогічної підготовленості — високим рівнем знань теоретичних основ педагогіки, психології і вікової фізіології та вмінням їх майстерно реалізувати у навчально-виховному процесі; володінням сучасними методами психолого-педагогічної діагностики;

з результативності професійної діяльності — сталою позитивною динамікою рівня навчальних досягнень учнів з предмета, курсу; новаторським рівнем творчої діяльності, її високою результативністю, ініціативністю, бездоганною професійною майстерністю.

5.6. Присвоєння кваліфікаційних категорій здійснюється послідовно, але не раніше ніж через три роки після присвоєння попередньої.

Зазначені обмеження не застосовуються до педагогічних працівників, які в міжкатегорійний період підготували переможців всеукраїнських або міжнародних учнівських олімпіад з базових навчальних предметів, переможців всеукраїнських або міжнародних спортивних змагань, переможців всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук, а також до педагогічних працівників, які стали переможцями або лауреатами конкурсу «Вчитель року», здобули вчені звання та наукові ступені, якщо їх діяльність за профілем збігається з наявним ученим званням та науковим ступенем, до керівників гуртків, які підготували переможців міжнародних і республіканських конкурсів і фестивалів технічної та мистецької творчості або колективи яких отримали звання «заслуженого» чи «народного».

6. Вимоги до рівня освіти педагогічних працівників, яким присвоюються кваліфікаційні категорії

6.1. Для присвоєння кваліфікаційних категорій педагогічні працівники повинні мати відповідну вищу фахову освіту, зокрема:

вчителі — повну вищу педагогічну освіту з предметів, які викладають;

вчителі початкових класів — повну вищу педагогічну освіту за спеціальністю педагогіка та методика початкового навчання або які мають дві освіти, одну з яких неповну вищу педагогічну (до введення в дію Закону України «Про освіту» — середню спеціальну освіту) або базову педагогічну з цієї ж спеціальності та повну вищу педагогічну освіту за іншим фахом;

вчителі-дефектологи — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальності дефектологія, корекційна освіта (за нозологіями);

консультанти психолого-медико-педагогічних консультацій — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальності дефектологія, корекційна освіта (за нозологіями), спеціальна психологія;

викладачі професійно-технічних навчальних закладів і вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації — повну вищу педагогічну освіту з предметів, які викладають;

соціальні педагоги, соціальні педагоги по роботі з дітьми-інвалідами — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальності соціальна педагогіка;

педагоги-організатори — повну вищу педагогічну освіту незалежно від спеціальності;

методисти методичних кабінетів, інститутів післядипломної педагогічної освіти — повну вищу педагогічну освіту з напрямку методичної роботи;

методисти позашкільних, професійно-технічних та вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації — повну вищу педагогічну, професійно-педагогічну або інженерно-педагогічну освіту з напрямку методичної роботи;

практичні психологи — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальностей психологія або практична психологія;

завідувачі логопедичними пунктами, логопеди закладів охорони здоров'я та соціального захисту — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальності дефектологія та логопедія або логопедія;

вихователі груп продовженого дня загальноосвітніх навчальних закладів та закладів, вихователі шкіл-інтернатів та професійно-технічних навчальних закладів — повну вищу педагогічну освіту;

вихователі-методисти дошкільних навчальних закладів — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальностей дошкільне виховання або педагогіка і психологія (дошкільна);

вихователі дошкільних навчальних закладів — повну вищу педагогічну освіту зі спеціальності вихователь дітей дошкільного віку або які мають дві освіти, одну з яких неповну вищу педагогічну або базову педагогічну з цієї ж спеціальності, а другу — повну вищу педагогічну освіту за іншим фахом;

керівники гуртків, секцій, студій, інших форм гурткової роботи — повну вищу педагогічну або іншу фахову освіту;

художні керівники — повну вищу фахову педагогічну освіту або які мають дві освіти, одну з яких неповну вищу або базову освіту з цієї ж спеціальності, а другу — повну вищу педагогічну освіту за іншим фахом;

музичні керівники дошкільних навчальних закладів — повну вищу фахову педагогічну освіту або які мають дві освіти, одну з яких неповну вищу або базову освіту з цієї ж спеціальності, а другу — повну вищу педагогічну освіту за іншим фахом;

концертмейстери — повну вищу фахову педагогічну освіту або які мають дві освіти, одну з яких музичну, а другу — повну вищу педагогічну освіту за іншим фахом;

інструктори з фізичного виховання — повну вищу фахову педагогічну освіту або які мають повну вищу педагогічну освіту за спеціальністю вихователь дітей дошкільного віку;

інструктори слухових кабінетів навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом — повну вищу педагогічну освіту за спеціальністю дефектологія (сурдопедагогіка);

інструктори з праці — повну вищу фахову педагогічну освіту.

6.2. На посади педагогічних працівників за спеціальностями, фахівці з яких не готувалися вищими педагогічними навчальними закладами або підготовлено у недостатній кількості, можуть прийматися особи з повною вищою педагогічною освітою або повною вищою освітою за іншим фахом за умови проходження відповідних курсів підвищення кваліфікації (перепідготовки) в інститутах післядипломної педагогічної освіти. Такі працівники атестуються у порядку, встановленому цим Положенням.

7. Педагогічні звання та вимоги до їх присвоєння

7.1. За результатами атестації педагогічним працівникам, які досягли високих показників у роботі, присвоюються педагогічні звання: старший викладач, старший учитель, старший вихователь, викладач-методист, учитель-методист, вихователь-методист, педагог-організатор-методист, практичний психолог-методист, керівник гуртка-методист, майстер виробничого навчання I категорії, майстер виробничого навчання II категорії.

7.2. Педагогічні звання викладач-методист, учитель-методист, вихователь-методист, практичний психолог-методист, педагог-організатор-методист, керівник гуртка-методист можуть присвоюватися педагогічним працівникам, які запроваджують у навчально-виховний процес ефективні форми і методи роботи, передовий педагогічний досвід, здійснюють інноваційну діяльність, мають власні методичні розробки, які пройшли апробацію та схвалені науково-методичними установами; беруть активну участь у діяльності професійних педагогічних об'єднань, асоціацій; надають практичну допомогу педагогічним працівникам інших навчальних закладів; володіють комунікативними та організаторськими здібностями.

Педагогічні звання викладач-методист, учитель-методист, вихователь-методист, практичний психолог-методист присвоюються педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію спеціаліст вищої категорії.

7.3. Педагогічні звання старший викладач, старший учитель, старший вихователь можуть присвоюватися педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційні категорії спеціаліст вищої категорії або спеціаліст першої категорії та досягли високого професіоналізму в роботі, систематично використовують передовий педагогічний досвід, беруть активну участь у його поширенні, надають практичну допомогу у становленні молодих педагогів, постійно працюють над своїм фаховим самовдосконаленням.

Педагогічним працівникам, які мають базову або неповну вищу педагогічну освіту, можуть присвоюватися педагогічні звання старший учитель та старший вихователь, якщо стаж їх педагогічної діяльності становить не менше 10 років та які мають найвищий посадовий оклад (ставку заробітної плати).

7.4. Педагогічне звання майстер виробничого навчання I категорії може присвоюватися майстрам виробничого навчання та старшим майстрам виробничого навчання, які на високому рівні володіють методикою практичного навчання, ефективно застосовують її у роботі та мають стаж роботи на займаній посаді не менше 8 років.

7.5. Педагогічне звання майстер виробничого навчання II категорії може присвоюватися майстрам виробничого навчання та старшим майстрам виробничого навчання, які добре

володіють методами і прийомами виробничого навчання, майстерно застосовують їх у роботі та мають стаж роботи на займаній посаді не менше 5 років.

8. Реалізація рішень атестаційних комісій та порядок їх оскарження

8.1. За місцем роботи педагогічного працівника на підставі рішення атестаційної комісії керівник закладу або органу управління освітою у десятиденний термін видає наказ про присвоєння кваліфікаційних категорій, педагогічних звань та встановлення посадових окладів (ставок заробітної плати).

Наказ у тижневий термін доводиться до відома педагогічного працівника під розписку та подається в бухгалтерію для нарахування заробітної плати.

8.2. При прийнятті атестаційними комісіями рішень про відповідність працівника займаній посаді за умови виконання певних вимог атестаційна комісія у встановлений термін проводить повторну атестацію з метою перевірки їх виконання та приймає рішення про відповідність або невідповідність працівника займаній посаді.

8.3. При прийнятті атестаційною комісією рішення про невідповідність педагогічного працівника займаній посаді, керівником закладу або органу управління освітою за місцем роботи працівника видається наказ про розірвання трудового договору з додержанням вимог законодавства про працю.

8.4. Педагогічні працівники у десятиденний термін з дня вручення атестаційного листа мають право подати апеляцію на рішення атестаційної комісії до атестаційної комісії вищого рівня.

8.5. Апеляція на рішення атестаційної комісії I рівня подається до атестаційної комісії II рівня. У разі залишення апеляції без задоволення, апеляція на рішення атестаційних комісій I та II рівнів може бути подана до атестаційної комісії III рівня.

Атестаційні комісії III рівня є кінцевою інстанцією апеляційного оскарження рішень атестаційних комісій в системі освіти.

8.6. Апеляція подається у письмовій формі безпосередньо до атестаційної комісії вищого рівня або направляється рекомендованим листом.

В апеляції на рішення атестаційної комісії має бути зазначено: найменування атестаційної комісії, до якої подається апеляція; ім'я, прізвище та посада (місце роботи) особи, яка подає апеляцію, її місце проживання; в чому полягає необґрунтованість рішення атестаційної комісії, що оскаржено; перелік документів та інших матеріалів, що додаються; дата подання апеляції.

Апеляція підписується особою, яка її подає.

До апеляції повинно бути додано копію атестаційного листа.

8.7. За наслідками розгляду апеляції на рішення атестаційних комісій, атестаційні комісії II та III рівнів приймають такі рішення:

- залишити рішення атестаційної комісії без змін, а апеляцію без задоволення;

- скасувати рішення атестаційної комісії та прийняти нове рішення (присвоїти відповідну кваліфікаційну категорію, педагогічне звання, посадовий оклад (ставку заробітної плати), прийняти рішення про відповідність працівника займаній посаді — в залежності від того, які питання виносилися на розгляд комісії, рішення якої оскаржено).

8.8. Атестаційні комісії, до яких подаються апеляції, розглядають їх та приймають відповідні рішення у двотижневий термін.

Апеляції на рішення атестаційних комісій розглядаються за участю осіб, які їх подали, крім випадків, коли вони відмовилися від особистої участі у розгляді апеляцій.

8.9. Рішення атестаційних комісій можуть бути оскаржені в суді в порядку, установленому законами України.

8.10. Рішення атестаційних комісій заносяться до трудових книжок педагогічних працівників згідно до порядку, встановленого законом.

8.11. При зміні педагогічним працівником місця роботи атестаційний лист є підставою для його тарифікації за новим місцем роботи.

8.12. Питання атестації педагогічних працівників, не визначені цим Типовим положенням, у кожному випадку вирішуються атестаційними комісіями III рівня за поданням атестаційних комісій I та II рівнів з додержанням норм законодавства про освіту та законодавства про працю.

Керівникам гуртків, секцій, студій, інших форм гурткової роботи встановлюються кваліфікаційні категорії в межах визначених тарифних розрядів.